

Husby-Sjutolft kyrka

Landskap/län: Uppland/Uppsala län

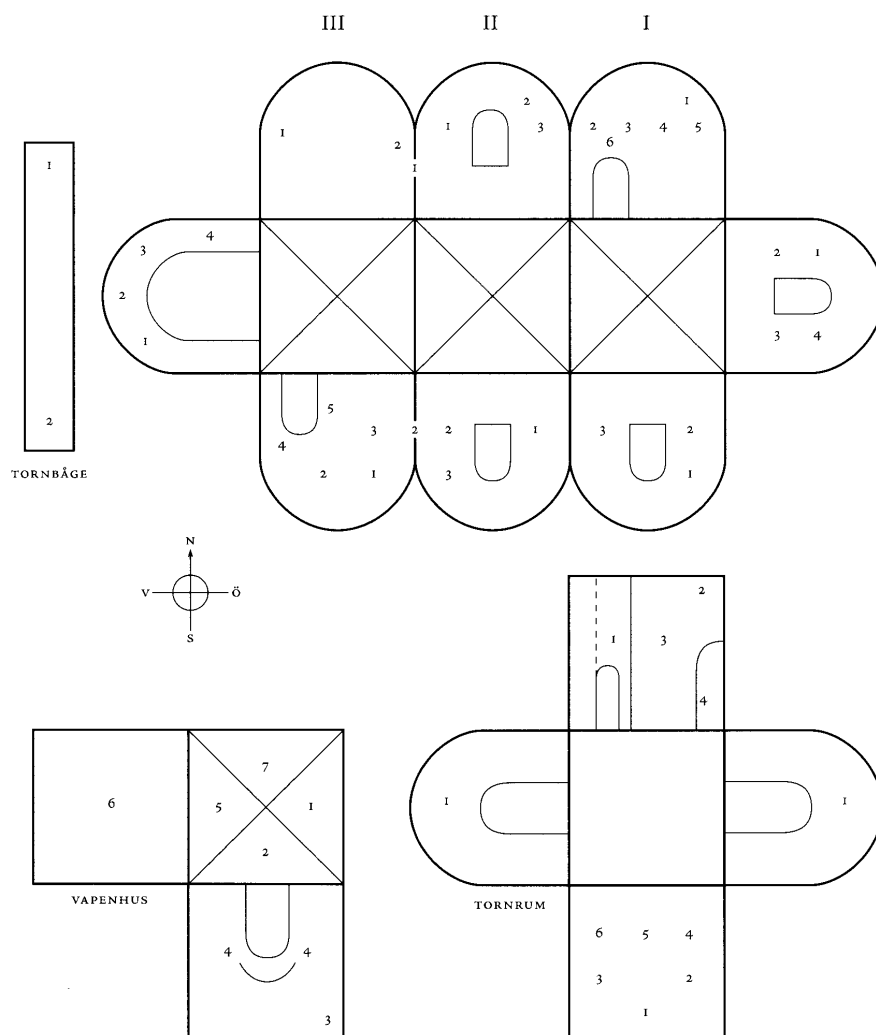
Kyrkoorganisation: Uppsala stift, Villberga församling

Plats: Cirka 15 km öster om Enköping (några hundra meter norr om länsväg 263)

Koordinater: 59°39'55.18"N 17°20'39.25"Ö

Målningarnas skapelsetid: Mellersta skapelseperioden, cirka 1470 till slutet av 1480-talet

Målningarnas kondition: Inga målningar i valven förutom i vapenhus och tornrum, väggar i bra skick



Husby-Sjutolfts kyrka är en salkyrka. Den uppfördes omkring 1300-talet. Ett torn tillkom i början av 1400-talet och ett vapenhus omkring 1475. I samband med att vapenhuset byggdes, ersattes förmodligen också det gamla trätunnvalvet med valv i tegel.

Målningarna bör ha tillkommit i samband med denna valvslagning. Målaren har signerat "Albertus Pictor" över sakristiedörren. I kyrkans långhus finns idag endast väggmålningar bevarade, eftersom valven slagits om på 1600-talet. I vapenhuset och tornrummet finns målningar bevarade både på väggar och i valv. Målningarna kalkades förmodligen över när de nya valv en slogs. Målningarna knackades återigen fram 1879 och restaurerades. Linjeretuscher utfördes och färgerna ifylldes. Målningarna konserverades 1978.

Målningarna idag

De målningar som finns bevarade är i rätt bra skick. I kyrkans långhus finns det bara väggmålningar kvar. I vapenhuset och tornrummet finns det målningar bevarade både på väggar och i valv.

Målningarnas tillgänglighet

De flesta målningar är lättåtkomliga. Orgelläktaren döljer till en del några av väggmålningarna i tredje travén. Predikstolen döljer ett par målningar på den norra väggen i andra travén, och även en del av en målning i första travén. Psalmtavlorna skymmer ett par målningar i första travén. Några ljuslampetter gör åverkan på några av väggmålningarna.

Travé I

Östra väggen

1. Drottningen av Saba inför kung Salomo (1 Kung 10:1 f; 2 Krön 9:1 f; jfr BP 3/c).
2. De heliga tre kungarnas tillbedjan av Jesusbarnet (Matt 2:1–12; jfr BP 3/c).
3. Flykten till Egypten (Matt 2:13–15; jfr BP 5/e).
Den egyptiska avgudabildens störtande (jfr BP 6/f).
Davids flykt undan Saul med Mikals hjälp (1 Sam 19:11–12; jfr BP 5/e).
4. Barnamorden i Betlehem (Matt 2:16–17; jfr BP 7/g).
Skördeundret.

Södra väggen

1. Jesu dop (Matt 3:13–17; Luk 3:21–22; jfr BP 9/i).
2. Den heliga familjen hos rövarna.
3. Återvändandet från Egypten (Matt 2:19–23; jfr BP 8/h).

Norra väggen

1. Marias möte med Elisabet (Luk 1:39–56).
2. Lejonhannen väcker sina ungar till liv, symbol för Kristi uppståndelse.
3. Bebudelsen för herdarna vid Jesu födelse (Luk 2:1–21; jfr BP 2/b).
4. Jesu födelse (Luk 2:1–21; jfr BP 2/b). Scenen förefaller vara inspirerad av S:ta Birgitta, *Revelaciones*, bok VII 21:8–11, då den visar barnet där det ligger ”på marken naket och klart skinandes”.
5. Arons grönskande stav (4 Mos 17:1–11; jfr BP 2/b).
6. Över sakristiedörren två svävande änglar med ett ciborieliknande kärl mellan sig samt Albertus Pictors signering, målad på två rader ovanför den vänstra ängeln.

Travé II

Södra väggen

1. S:t Erasmus martyrium.
2. *Noli me tangere* (Rör inte vid mig), dvs. Kristus som örtagårdsmästare, när han uppenbarar sig för Maria Magdalena vid tiden närmast efter uppståndelsen (Joh 20:11–18; jfr BP 31/l.).
3. Jesus och synderskan i farisen Simons hus (Luk 7:36 ff; jfr BP 13/n).

Norra väggen

1. Simon från Kyrene (fragment av Korsbärandet) (Matt 27:31–37; jfr BP 24/.d.).
2. Jesu törnekröning (fragment ovanför predikstolen).
3. Uppståndelsen (vid själva predikstolen).

Väggen under bågen mellan travé II och III

1. Markolf (i norr).
2. Markolfs hustru Pulitana (i söder).

Travé III

Södra väggen

1. S:t Göran dödar draken (fragment).
2. S:t Sebastians martyrium (fragment).
3. Gregorii mässa, vid vilken hostian förvandlades till Kristus som Smärtoman, här med tillhörande avlatslöfte.
4. Scen dold av läktaren, där dock ett språkband och därunder en blond man kan skönjas.
5. S:t Martin delar sin mantel med en tiggare.

Västra väggen

1. Davids triumf, dvs. David återvänder med Goljats huvud och hyllas (1 Sam 18:6; jfr 14/o).
2. Jesu intåg i Jerusalem (Matt 21:1–11; jfr BP 14/o).
3. Jesus driver ut månglarna ur templet (Joh 2:13–20; jfr BP 15/p).
4. Nattvarden (Matt 26:26–29; jfr BP 18/s).

Norra väggen

1. Gripandet av Jesus (Joh 18:6) (fragment).
2. Gisslandet av Jesus (Mark 15:16–20).

Tornbågens insida

1. S:ta Margareta och S:ta Katarina av Alexandria (båda i norr).
2. S:ta Dorotea och S:ta Barbara (båda i söder).

Tornrummet

Östra väggen

1. Bröllopet i Kana (Joh 2:1–12).

Södra väggen

1. Sex änglar med *Arma Christi* (Kristi pinoredskap).
2. Judesuggan, dvs. legenden om juden, som gömt sig under ett bryggkar. T h Jesus. Enligt denna legend frågade de kringstående Jesus, när han gick förbi, om han kunde tala om för dem var deras vän befann sig. Det vet jag inte, svarade Jesus, men under karet befinner sig en sugga. Detta besannades, då man vände upp karet.
3. S:t Olofs seglats.
- 4–6. Utplånade scener.

Västra väggen

1. Achatius och de tiotusen martyrer på Ararats berg.

2–3. Utplånade scener.

Norra väggen med trapphuset

1. Ringaren som drar i repet till klockan (på muren ovanför torndörren).

2. De visa och de fåvitska (oförståndiga) jungfrurnas möte med brudgummen (Matt 25:1–13; jfr BP 20/v).

3. S:t Kristoffer.

4. S:t Andreas martyrium. Två tillbedjande kvinnor och en man.

Vapenhuset

Valvet

1. Den frommes och den världsliges bön med Kristus som Smärtoman.

2. Hertigen (Heinrich der Löwe) av "Brunsvik" dödar en drake.

3. Mannen i trädet.

4. Sko-Ella, gumman som var värre än den Onde, får av djävulen ett par skor på en stång (över dörren).

5. Jesus frestas av djävulen att göra stenar till bröd (Matt 4:1–11; Luk 4:3–4; jfr BP 10/k).

6. Ödets hjul.

7. Veronikas svetteduk som hålls av änglar.